band, dat het billijk is een premie te laten betalen door de „clerks", daar deze dan toch maar toegang hebben tot de kennis en bedrevenheid, die de werkgever verworven heeft, en waarvan men niet mag verwachten, dat hij deze wegschenkt, omdat zij zijn kapitaal vormen.

Algemeen is de klacht, dat het studeeren in de avonduren na een dag van ingespannen werken tengevolge heeft, dat de belangstelling in kunst, literatuur en politiek geofferd moet worden op het altaar der accountancy, en de wensch wordt uitgesproken in de Articles een bepaling te laten opnemen, dat bepaalde uren gedurende den kantoortijd vrijgelaten moeten worden voor studie. De redactie wijst er daartegenover op, dat de accountants met een ernstige opvatting van hun werk, weinig anderen vrijen tijd hebben dan het weekend, en dat dat voor de assistenten dan toch ook wel voldoende geacht moet worden.

De klacht wordt ook geuit, dat de kans bestaat, dat aan den jongen assistent na het teekenen van de Articles blijkt, dat hij op een onbeteekenend kantoor is, waar hij geen voldoende kennis kan opdoen.

Men zou wenschen, dat het Instituut het land in districten verdeelde en de in elk district werkzame accountants naar den omvang van hun kantoor en de mate, waarin zij in een bepaalden tak van arbeid gespecialiseerd zijn, in 4 groepen indeelde; de assistent zou dan in elke groep een jaar werkzaam moeten zijn.

Een der inzenders doet het voorstel een hoogeschool-opleiding in accountancy en aanverwante onderwerpen gevolgd of voorgegaan door 2 of 3 jaren practijk de plaats van de „articles" te doen innemen. De redactie meent, dat de bestaande opleidings-instituten zóó gespecialiseerd zijn op elk onderdeel der examens, dat betwijfeld moet worden of een hoogeschool een beter resultaat zou geven. Ook de hoogere kosten en het feit, dat een universiteit voor vele studenten het wonen buiten de ouderlijke woning noodzakelijk zal maken, worden bezwaren tegen universitaire opleiding geacht.

Waar geen enkel van de voorstellen ook maar een goed woord krijgt van de redactie, is het wel niet te verwachten, dat in het opleidingssysteem spoedig verandering zal komen.

F. H.

BOEKBESPREKING

Neuzeitliche Gestaltung des Industriellen Rechnungswesens als Voraussetzung wirtschaftlicher Geschäftsführung.
Erfahrungen und Erkenntnisse eines Praktikers.
Von Karl Beisel.

Dit werk biedt, wat de terminologie aangaat, niet die bezwaren, die men vaak aan soortgelijke werken kan tegenwerpen, althans niet zooals de schrijver zelf suggereert in zijn voorwoord waar hij, die zich zelf als „Praktiker" aankondigt, de vrees uitspreekt dat veel bedrijfseconomen aanstoot zullen nemen aan zijn terminologie, daar hij zich, bijgebrek aan eenheid in de Bedrijfseconomie, maar bedient van in de praktijk gangbare begrippen.

Zoowel door zijn beeldspraak als zinsverband zijn voor een critisch, althans bedrijfseconomisch geschoold lezer de gebruikte termen duidelijk genoeg als drager van de door den schrijver bedoelde begrippen. En dat is meer dan men van menig Duitsche schrijver zeggen kan.

Het is mij dan ook een aangename taak, aan het mij bereikte verzoek, zoo ik daartoe aanleiding mocht vinden het werkje in ruimere kring bekendheid te verschaffen, te voldoen.

Gemeenlijk plegen Duitsche schriften zwaar te verteren te zijn, niet alleen wat omvang aangaat, maar ook wat de wijze van gedachtenoverbrenging betreft.

Karl Beisel heeft echter de kunst verstaan zijn geheele kennen en kunnen op dit terrein, de moderne industriëele rekeninglegging, ter beschikking te stellen in slechts 135 pagina's.

Het wekt reminiscenties aan *Martin Lohmann* „Der Wirtschaftsplan des Betriebes und der Unternehmung".

Doch evenals daar is het met dit werkje gesteld; hoe dunner de boeken, des te nauwkeuriger te lezen.

De beknoptheid der behandeling leidt ertoe dat de korte en kernachtige uitspraken, waarin de schrijver stelling neemt, niet of niet voldoende worden beargumenteerd.

Zoo bijv. zijn stellingname zonder meer t.a.z. van Afschrijvingen (Pag. 22) „Wir bekennen uns zur gleichbleibende Abschreibung vom Anschaffungswert."

Hierbij houdt schrijver geen rekening met rente, terwijl hij op pag. 54 bij de behandeling van de materiaalrekening zegt: „Gleichgültig ob wir zur Haltung des Lagers Kredit beanspruchen oder ob wir das Lager aus eigenen Mitteln finanzieren, müssen wir zur Erstellung einer möglichst genauen Unkostenrechnung und Selbstkostenrechnung den einzelnen Lagerstellen Zinsen zu angemessenen Sätzen anrechnen". Met een voorbeeld van hout motiveert schrijver, dat rente bij de kostprijsberekening (althans voor materiaal) in acht dient te worden genomen.

Extra-afschrijvingen wil schrijver, buiten de kostprijsberekening om, in een risicotoeslag, welke bij de verkoopprijs in acht dient te worden genomen, verrekenen.

In zijn voorwoord erkent schrijver dat een machinefabriek hem voor oogen stond; desniettegenstaande poogt hij algemeene grondslagen te geven, waarin hij n.m.m. in zooverre geslaagd is, dat men dit werkje niet meer als een monografie behoeft te beschouwen, alhoewel uit den aard der zaak de administratie van stuk- resp. serieproductie het leeuwendeel der aandacht verkrijgt en de administratieve organisatie bij massaproductie in het gedrang komt.

In de eerste 20 pagina's geeft de schrijver zijn algemeene grondslagen, waarin hij verklaart, dat het moderne ver uitgebouwde „Rechnungswesen" even onmisbaar is voor een goede bedrijfsvoering als een kompas voor het besturen van een schip.

De vroeger heerschende opvatting, dat een geldboekhouding daartoe voldoende was, is aan het verdwijnen. Wel heeft schrijver ook op dit gebied moderne wenschen zoo bijv. om de liquiditeit in het grootboek tot uitdrukking te brengen.

„Das Innere Rechnungswesen" verdeeld in vier Abrechnungsstufen t.w.:

1a. Anlagen-Rechnung
b. Lohn- und Gehaltsrechnung
c. Material-Rechnung.

2. Unkosten-Rechnung.

3a. Erzeugnis-Rechnung
b. Selbstkosten-Rechnung.

4a. Erfolgs-Rechnung
b. Statistik und Planung.

levert tevens de inhoudsopgave van het onderhavige werk.

Een schema en een Kontenplan laten duidelijk zien hoezeer deze schrijver, een leerling van Schmalenbach, althans toepasser van diens ideëen moet zijn.

Schrijver trekt te velde tegen „Grosze Topf" rechnungen

(pag. 17—19). Ofschoon ik de schrijver niet ken, is het bij het lezen van dergelijke opmerkingen alsof je een oude bekende ontmoet, als je namelijk zelf jarenlang tegen zoogenaamde „vuilnisvatrekeningen'' te velde trekt.

Weliswaar klinkt het voor hollandsche ooren wat dictatoriaal als we vetgedrukt lezen *„Wir dulden das sogenannte Gemische Konto nicht''* (pag. 196), maar met de strekking is volledig in te stemmen. Hoezeer de titel met de gepurificerde Duitsche term „Neuzeitlich'' hypermoderne opvattingen doet verwachten, stelt de schrijver in sommige gezichtpunten teleur. Zoo b.v. ten aanzien van de kalenderhervorming. Gebruik van een interne kalender wijst *Beissel* af. Hij prefereert toch liever de ouderwetsche maandelijksche verrekening omdat de buitenwereld zich nu eenmaal niet richt naar een interne kalender.

Loon en materiaalbehandeling zijn doorlucht met duidelijke modellen. Bij de laatst genoemde natuurlijk toepassing der permanence en separeering der conjunctuurwinsten en verliezen. (zie ook pag. 104).

Modern is ook zijn Durchlaufzeitsrechnung (pag. 51—53), alsmede zijn Abfall-Uberwachung (pag. 56).

Bij de behandeling van Unkostenrechnung, waaronder hij alle indirecte kosten samenvat, treft men op pag. 63 na zijn onderscheiding tusschen „feste und bewegliche Unkosten in 9 regels een verdediging van een differentieele verkoopsprijs-politiek.

Op pag 68 wordt weer erkend dat rente over het geheele vermogen berekend dient te worden en niet alleen rekening mag worden gehouden met de betaalde rente. Zonder motiveering staat schrijver daarbij toe verschillende hoogten van rentevoet voor Anlage — en Umlaufsvermögen.

Te verwerpen lijkt mij de opvatting dat „Gründsätzlich'' de staffelmethode gevolgd wordt en dus geen „Soll'' und „Haben'', sondern grundsätzlich Sollberträge schwarz und Habenbeträge grundsätzlich rot in die gleiche Spalte geboekt worden. (pag. 69)

Dat men in Duitschland grundsätzlich een Sparwirtschaft er op na moet houden is van notoire bekendheid, doch dat dit ook al doorgedrongen was tot inkrimping der kolommen lijkt mij wat overdreven; de bezwaren bij het tellen en meerdere vergissings-frequentie bij enkel kleuronderscheiding lijken mij nog altijd meer bezwaarlijk dan de ouderwetsche Soll und Haben kolommen.

Op pag. 72 verklaart de schrijver zich aanhanger van de opvatting de Kostenstellenumlegung te behandelen naar het principe van de „Fremdleistung''.

Op pag. 77 treft een definitie van de Vollbeschäftigung die bij de voorbeelden van Zuschlags- en Divionskalkulation benut wordt, en ook de basis vormt voor schrijvers' kostprijsopvatting. Frisch maar vrij beknopt is b.v. de behandeling van de Arbeitsfortsschrittskarten, de Fehlermeldung en de Laufkarte.

De belasting der „Unkosten'' voor de Fehlerkosten (pag. 84—85) lijkt mij principieel onjuist. Consequent ware een separate grootboekrekening en hiertegenover een separate opslag ter dekking, instede van het ten laste der onkosten brengen als „Gemischter Topf''!

Bij de „Gliederung des Erfolges'' wordt als Einkaufs-Erfolg het verschil tusschen verrekenprijs en werkelijke inkoop gesepareerd.

De daarbij gegeven uitspraak dat voor de koopman het leitmotiv geldt „in de inkoop ligt de winst'' is op zijn zachtst uitgedrukt voor betwisting vatbaar.

Verder worden natuurlijk de verschillen wegens over- en onderbezetting in de administratie separaat tot uitdrukking gebracht, evenals waarde-wijzigingen tengevolge van konjunktuur-invloeden.

Op pag. 110 treft een aardig diagram waarin tot uitdrukking wordt gebracht het verband tusschen verkoopsprijsverlaging -omzetkwanta en kostendekking; op dezelfde pagina treft men tevens de Graphische Erfolgsrechnung.

Bij de behandeling der statistiek (5 pagina's) geeft schrijver als zijn meening te kennen dat een centraliseering van alle statistische werkzaamheden niet aan te bevelen is.

Ten slotte zijn de laatste 18 pagina's gewijd aan Planung. Hoezeer hiervoor geporteerd, lijkt mij de uitspraak toch wat te sterk dat de „Schwimmende'' ondernemers, zij die geen Planung en Plankontrôle doorvoeren, gedoemd zijn te verdwijnen, terwijl de overigen rustig de slechte tijden kunnen tegemoet zien, waarbij zij op het geluk als bondgenoot kunnen „verzichten'', al laat schrijver onmiddellijk er op volgen dat het toch „selbstverständlich erwünscht'' is.

Lezenswaard zijn de verdedigingen van de doorvoering der Planung, zelfs al is de afzet moeilijk te schatten en naast de Konjunkturbeobachtung, ook voor kleinere bedrijven de doorvoering van een Marktbeobachtung en Marktanalyse. Vooral wanneer het gaat om vaststelling van de productie-omvang, waarbij de schrijver adviseert niet te volstaan met als Marktanalyse zich te vergenoegen met de adviezen „der Männer an der Front'' — de vertegenwoordigers.

Zijn Gewinnpunktdiagramm pag. 128—129 vertoont overeenstemming met de Knoeppel-profit-curve.

Resumeerend een door zijn frischheid en bondigheid een aanbevelenswaardig werkje waarvoor een plaats op de B literatuurlijst van het N. I. v. A. (wanneer wordt deze ook eens Neuzeitlich!) ingeruimd dient te worden.

Mr A. ROBLES Ec. Drs

RIJKSACCOUNTANTSEXAMEN

MAANDAG 15 NOVEMBER 1937,

10—13 uur.

Een verffabriek, van vrij grooten omvang, vervaardigt circa 25 producten op voorraad, welke in standaardblikverpakking worden afgeleverd in 10 standaardhoeveelheden gelijk voor elk product. De fabriek heeft haar afnemers zoowel in het binnenland als in het buitenland. Export heeft plaats naar zes Europeesche landen, terwijl in het binnenland een 10-tal depôts wordt aangehouden, die zelf voor factureering zorgen.

De inkoopprijzen der blikken verschillen naar de afmeting daarvan. Hoewel de voor de buitenlandsche leveringen bestemde blikken van een onderscheidingsteeken zijn voorzien is de inkoopprijs van deze verpakking niet hooger.

Inkoop van grondstoffen geschiedt per gewicht of inhoudsmaat. Er zijn vier afdeelingen bestemd voor mengen, malen, verhitten en zuiveren. De bewerking geschiedt ten deele machinaal.

Verkoop van grondstoffen komt voor, doch, hoewel niet onbeteekenend, vormt deze handel een ondergeschikt deel van het bedrijf.

Voor de producten wijken de verkooppijrzen voor elke standaardhoeveelheid onderling af naar het land van bestemming. Overigens zijn de verkoopprijzen vast. De producten worden franco geleverd. Bij afname van groote hoeveelheden per product wordt volgens een daarvoor samengestelde schaal een korting verleend. Reizigersprovisie wordt gegeven van de franco leveringsprijzen naar een vast percentage. Blijft betaling van een post achterwege, dan wordt bij oninbaarverklaring, achteraf de reeds genoten provisie verrekend.

Gevraagd wordt te beschrijven, hoe U voor dit bedrijf de contrôle op de productie annex verkoop zult verzorgen.

MAANDAG 15 NOVEMBER 1937,

14½—17½ uur.

Een zestal fabrikanten, welke ieder velerlei soorten textielgoederen